

Nr 16

Utlåtande i anledning av motion om obligatorisk begravningsförsäkring.

Andra lagutskottet har behandlat en till lagutskott hänvisad motion, II:48, av herrar *Börjesson* i Falköping och *Eriksson* i Bäckmora, i vilken hemställt, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning om införande av obligatorisk begravningsförsäkring inom det allmänna försäkringssystemets ram samt att vederbörande skall utarbeta härför erforderlig författningstext».

Gällande bestämmelser m. m.

Lagen om allmän försäkring omfattar inte rätt till ersättning för begravningskostnader. Bestämmelser om obligatorisk begravningshjälp finns däremot i *yrkesskadeförsäkringslagen* med avseende å dödsfall vid yrkesskada. Den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen omfattar i princip varje arbetstagare i allmän eller enskild tjänst här i landet. Begravningshjälpen vid dödsfall på grund av yrkesskada utgöres av ett belopp motsvarande 20 procent av basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring vid ingången av det år då dödsfallet inträffade. För närvarande uppgår således ersättningen till 1 160 kr. En ytterligare förmån inom den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen är livränta till efterlevande. Livränta kan utgå inte endast till efterlevande make och barn utan även till den avlidnes fader, moder eller adoptant som till följd av dödsfallet kommer att sakna erforderligt underhåll.

Under 1960-talet har på en mycket stor del av såväl den enskilda som den offentliga arbetsmarknaden i Sverige tecknats *tjänstegrupplivförsäkring* för arbetstagarna. Försäkringsavgifterna erläggs av arbetsgivarna. I allmänhet berättigar försäkringen till följande förmåner. Då en arbetstagare, som fyllt 21 men ej 55 år, avlider utgår i regel ett grundbelopp om 31 500 kr. Om arbetstagaren är 55 år eller äldre reduceras beloppet. Tilläggsbelopp med högst 9 000 kr. utgår för omyndigt barn, som den avlidne efterlämnar. Numera utgår med vissa undantag samma förmån även för arbetstagare som är yngre än 21 år. För arbetstagare som saknar närstående utgår begravningshjälp med 2 000 kr. För arbetstagare som är äldre än 67 år men som kvarstår i arbetet även efter denna tidpunkt kan begravningshjälp med samma belopp utgå efter särskild prövning. Försäkringsbelopp utfaller med vissa undantag även vid arbetstagarens makes frånfälle under förutsättning

att makarna har gemensamt, hemmaboende barn under 17 år. Därvid gäller, att begravningshjälp utgår med 2 000 kr. samt halvt tilläggsbelopp med 4 500 kr. för varje barn. Även arbetsgivare och dennes make eller maka har i vissa fall möjlighet att ansluta sig till den försäkring som gäller för de anställda i företaget.

För personer, som inte omfattas av tjänstegrupplivförsäkring eller som vill ytterligare förstärka sitt försäkringsskydd vid dödsfall, finns ofta möjlighet att till låg kostnad ansluta sig till en *frivillig grupplivförsäkring*. Sådan försäkring meddelas till anställda i visst eller vissa företag, studerande, medlemmar i organisationer och föreningar samt till åtskilliga andra kollektiv. I dylika grupplivförsäkringar finns ofta möjlighet att medförsäkra maken till den som ingår i gruppen. Även den frivilliga grupplivförsäkringen har fått stor spridning.

Frågans tidigare behandling m. m.

I 1942 års försäkringsutrednings år 1946 framlagda betänkande med förslag till lag om försäkringsrörelse m. m. del II (SOU 1946: 34) framfördes tanken på en obligatorisk dödsfallsförsäkring, som närmast var avsedd att täcka begravningskostnaderna men till sin storlek avvägdes så att den för de breda lagren även skulle bli till viss hjälp att övervinna de närmaste anpassningssvårigheterna efter ett dödsfall inom familjen, framför allt då familjeförsörjaren fallit ifrån. Härvid tänkte sig 1942 års utredning, att försäkringsbeloppet inte skulle anpassas till de varierande individuella behoven i annan mån än att beloppet skulle differentieras med hänsyn till åldern vid dödsfallet. Såsom exempel anfördes ett belopp av 500 kr. vid dödsfall mellan 18 och 67 år samt 300 kr. vid dödsfall före 18 års eller efter 67 års ålder.

Ett utarbetat förslag framlades sedermera i *socialvårdskommitténs* betänkande XVIII med utredning och förslag angående begravningshjälpförsäkring (SOU 1951: 23). Enligt förslaget skulle alla i riket mantalsskrivna svenska medborgare omfattas av en allmän begravningshjälpförsäkring. Någon differentiering av dödsfallsbeloppet avsågs ej annat än möjligen efter ålder vid dödsfallet, och dödsfallsbeloppet borde enligt kommittén inte sättas högre än som i varje enskilt fall alltid kunde anses behövt för täckande av skäligena utgifter i samband med dödsfallet. Kostnaderna för försäkringen skulle enligt förslaget till en del bestridas genom särskilda avgifter från de försäkrade, under det att återstoden skulle täckas av statsmedel. På grund av det vid förslagets framläggande rådande statsfinansiella läget ansåg kommittén nödvändigt att uppskjuta förslagets förverkligande. I första hand måste behovet av en obligatorisk och allmän sjukförsäkring tillgodoses. Först när så skett borde en begravningshjälpförsäkring aktualiseras.

Vid 1956 års riksdag väcktes *motioner* (I: 342 och II: 282 samt I: 343 och

II: 261) med förslag om utredning angående införande av en obligatorisk dödsfallsförsäkring. I anledning av motionerna anhöll riksdagen — på hemställan av *andra lagutskottet* i *utlåtande nr 57* — i skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 december 1956 att Kungl. Maj:t ville föranstalta om en förutsättningslös utredning angående införandet av en allmän dödsfallsförsäkring samt att Kungl. Maj:t ville för riksdagen framlägga de förslag, vartill denna utredning kunde föranleda. Riksdagen anförde därvid, att de förefintliga formerna av begravningshjälp var otillräckliga och att det därför var en angelägen uppgift att nå fram till en bättre ordning på detta område. Sedermera överlämnades riksdagens skrivelse till yrkesskadeutredningen att vara tillgänglig vid fullgörandet av dess uppdrag. I sitt år 1966 avgivna huvudbetänkande (SOU 1966: 54) upptog utredningen inte frågan till närmare prövning. I anledning av motioner vid 1967 års riksdag hemställde riksdagen om ett fullföljande av den år 1956 begärda utredningen (*2LU 1967: 44, rskr. 201*). Den 13 december 1968 överlämnades skrivelsen till pensionsförsäkringskommittén.

I detta sammanhang må även hänvisas till *andra lagutskottets utlåtande nr 50* år 1968 om införande av försäkring för begravningshjälp för utländsk medborgare som vistas i Sverige.

Utskottet

I motionen framhålles, att ett stort antal medborgare inte omfattas av någon försäkring som täcker begravningskostnader. Motionärerna finner det otillfredsställande att socialvården måste träda in och svara för begravningskostnaderna i fall, då den avlidne inte efterlämnar tillgångar och närstående inte kan stå för kostnaderna. Motionärerna vill att riksdagen skall begära en utredning om införande av en obligatorisk begravningsförsäkring inom det allmänna försäkringssystemet.

År 1967 hemställde riksdagen hos Kungl. Maj:t om en utredning rörande allmän försäkring för begravningshjälp. Utredningsuppdraget har anförtratts pensionsförsäkringskommittén. Då den av motionärerna väckta frågan således är föremål för utredning anser utskottet — som har uppfattningen att en försäkring av detta slag inte bör täcka annat än de relativt begränsade kostnader som behöver uppstå för en enkel men värdig begravning — att någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen inte är påkallad.

Utskottet hemställer,

att motionen II: 48 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 mars 1969

På *andra lagutskottets* vägnar:

RUTH HAMRIN-THORELL

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: fru Hamrin-Thorell (fp), herrar Lars Larsson (s), Dahlberg (s), Andreasson (cp), Ivar Andersson (s), Axelson (fp) och Blomquist (m);

från andra kammaren: herr Gustavsson i Alvesta (cp), fröken Wetterström (m), herrar Göransson (s), Jonsson i Mora (fp), Nordberg (s)*, fru Sigurdsen (s), herrar Gadd (s) och Aldén (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
